

L.S.

In 2009 is het precies twintig jaar geleden dat tussen de familie Derickx-Trenteseaux en onze erfgoed vereniging voor notaris Jan Platteau de erfpachtovereenkomst met betrekking tot de voormalige mouterij-brouwerij de Snoek werd afgesloten. Daarna volgden voor een aantal gedreven vrijwilligers vijf jaar van hard labour om opnieuw 'leven in de brouwerij' te brengen. De langverwachte opening van het Mout- & Brouwhuis de Snoek vond plaats op 2 juli 1994. Voor onze goede vriend, wijlen Daniël Derickx, de mooiste dag in zijn leven omdat een nooit verhoopte wens toch werkelijkheid was geworden. In de daaropvolgende dagen, maanden en jaren kwam men van heinde en ver om de laatste, nog volledig intacte brouwerij uit de 19de eeuw in Vlaanderen te bezoeken.

Vandaag, na 15 jaar museumwerking, is dit nog altijd het geval, al moet ruiterlijk toegegeven worden dat het bezem niet meer zo nieuw is. Het ogenblik voor

een herprofilering van het Mout- & Brouwhuis de Snoek binnen een sterk gegroeid cultuurtoeristisch aanbod is aangebroken. Dit betekent dat het Mout- & Brouwhuis de Snoek zich vanaf dit voorjaar zowel promotioneel als inhoudelijk zal herbronnen. Nieuwe museumfolders zullen in de komende weken in alle toeristische diensten en belangrijke toeristische trekpleisters te vinden zijn.

De webstek van het Mout- & Brouwhuis de Snoek wordt nog dit voorjaar in een volledig nieuw, verfrissend kleedje gestoken. Voortaan zal de museumwerking ook ieder jaar in het teken staan van een zeer specifiek thema (zie verder), waarop alle museumactiviteiten zich zullen enten. Centrale activiteit wordt de zomertentoonstelling die rond het jaarthema zal worden opgebouwd. Aanverwante randactiviteiten zullen het thema inleiden en afsluiten. Omdat het Mout- & Brouwhuis de Snoek zich voortaan meer en meer wil profileren als het enige echte, authentieke museum-van-de-dorst-in-de Groote Oorlog wordt het jaarthema van 2009 "Bier(brouwen) in de Groote Oorlog" (maar daarover verder meer).

Om u van dit alles op de hoogte te houden zal *Het Brouwbulletin v/h Mout- & Brouwhuis de Snoek* voortaan met regelmaat in uw digitale postbus vallen. U mag u verwachten aan een aantal vaste rubrieken met allerlei interessante weetjes, zoals informatie over boeiende museum- en erfgoedactiviteiten, lekkere culinaire en/of handige huishoudelijke recepten uit de keuken van de brouwerin, wetenswaardige sprokkels uit ons rijk brouwerijverleden, uit het Snoekvat getapte biermoppen, ongelagerd persnieuws uit het Vlaamse brouwerijlandschap, erfgoednieuws vanop de bierkaai,... Hopelijk koestert u deze nieuwsbrieven evenzeer als onze monografieënreeks *Het Vlaamse brouwbedrijf in historisch perspectief* – en stuurt u deze door naar vrienden en kennissen of bezorgt u ons hun e-postadressen.

Uw steun en sympathie is immers cruciaal voor het Mout- & Brouwhuis de Snoek en voor de vrijwilligersvereniging achter dit monument. Ook al brengt 2009 ons een mirakel, waarbij één of andere overheid ons daadwerkelijk helpt bij het dagelijkse sitebeheer, zonder uw ruggesteun vroeger en nu zou het Mout- & Brouwhuis de Snoek niet aan de vooravond van zijn derde lustrum staan. Met het gehele bestuur van zowel West-Monumenten vzw als de Gilde van Sint-Arnoldus wensen we u – indien u niet aanwezig was op de zeer geslaagde eerste Kerstdrink in het Mout- & Brouwhuis de Snoek – bij deze jaarwende dan ook het allerbeste voor 2009, te beginnen met een goede gezondheid. Proost!

[F.B.]

Jaarthema 2009 - Het Mout- & Brouwhuis de Snoek én de Grote Oorlog

Voor wie het Mout- & Brouwhuis de Snoek in Alveringem nog niet zou kennen, deze erfgoedsite vormt de museale toekomst van de voormalige mouterij-brouwerij de Snoek. Wat velen wellicht helemaal niet weten is dat deze brouwerij de enige nog volledig intacte brouwerij uit de 19de eeuw in Vlaanderen is. De mouterij-brouwerij de Snoek is met andere woorden de enige brouwerij die nog in alle authentieke glorie illustreert op welke wijze er tijdens de Eerste Wereldoorlog bier werd gebrouwen voor de vele Vlaamse en Waalse soldaten en vluchtelingen die in Bachten de Kupe verbleven. Net als alle andere (maar intussen verdwenen) bierbrouwerijen in dit enige stukje onbezet België, draaide de brouwerij de Snoek tijdens de stellingoorlog op volle toeren. Voor de grote bierconsumptie zorgden vooral de in grote getallen aanwezige soldaten was. Bier was

veelal één van de weinige toevluchten om de mensionwaardige omstandigheden waarin zij moesten leven en proberen te overleven, even te vergeten. Om zijn productie te kunnen opdrijven rustte brouwer Vanderheyde zijn brouwerij de Snoek in volle oorlogstijd uit met een stoommachine. Kortom, de oorlog en het daarmee gepaard gaande leed van de fronters waren voor brouwer Vanderheyde en zijn collega's uit Bachten de Kupe een lucratieve aangelegenheid. Dat hun bier door de grote biervraag aan kwaliteit inboette, was hun in de meeste gevallen geen zorg. 't Was vlug "goed genoeg vô de soldoaten", 's anderendaags wisten ze het misschien toch niet meer.

Rond dit verhaal van (het laven van) de dorst in de Grote Oorlog zal het Mout- & Brouwhuis de Snoek dit jaar zijn jaarwerking opbouwen. Aan het soldatenbier, het ogenschijnlijk amusante pintelieren van de soldaten en het achterliggende leed zal het Mout- & Brouwhuis *de Snoek* een tentoonstelling en een publicatie wijden. Museale randactiviteiten, zoals causerieën, een geleide fietstocht, ... zullen doorheen het jaar verdere duiding geven bij dit thema.

[F.B.]

Activiteiten voorjaar 2009

Zondag 29 maart 2009 – Jaarlijks diner in het Labyrinth in Kemmel

Naar een meer dan een decennium oude traditie verzamelen we ook dit jaar aan de feestdis van het Labyrinth in Kemmel. Naar even oude gewoonte zal Stef van 't Labyrint er weer een culinair hoogstandje uit zijn koksmuts toveren. Dat hij zijn pollepel ook wel eens in de brouwketel van de Snoek durft steken, werd iedere keer zeer gesmaakt. Dit jaar wordt het niet anders als u zijn Snoek-menu 2009 leest:

- Huisaperitief met hapjesbord
- Waterzooi van visvariatie en groentjes met snoekbiersausje
- Lamshammetje in mosterdsausje, met broccoli en aardappelgratin
- Vanilleijs op chocoladetaart
- Koffie

Omdat wij niet graag met tradities breken, betaalt het Mout- & Brouwhuis de aperitief en de dranken bij de maaltijd. Voor deze tongstrelende gerechten betaalt u als lid dan ook maar € 30.00 per persoon. Sympathiserende niet-leden betalen € 32,5 € per persoon. Wie aan deze aan te bevelen "smaakmaker" wenst deel te nemen dient daartoe enkel vóór 20 maart a.s. het respectieve bedrag over te schrijven op de rekening van Westhoek-Monumenten vzw: 476-6216161-08 met vermelding 'Labyrinth'.

Zondag 17 mei 2009 – Fietsen door de Grote Oorlog in Alveringem en omgeving

o.l.v. archeoloog-historicus Willem Wackenier.

Een Franse kanonneerboot op patrouille door Fortem passeert voorbij brouwerij De Ster.

Wandelen door het Mout- & Brouwhuis de Snoek is eventjes terugkeren naar Alveringem in de vroege 20ste eeuw. De Grote Oorlog is hier dus nooit veraf. Buiten deze van bakstenen opgetrokken tijdscapsule zijn de sporen van 14/18 wazig geworden maar nooit verdwenen. In april 2007 gingen we reeds al wandelend sporen herkennen rond Fortem. Dit jaar trekken we er met de fiets op uit. We starten aan het Museum-van-de-dorst-in-de Grote Oorlog en trekken richting Lampernisse, Oostkerke en Oudekapelle. Dit was het *vagevuur* voor de piotten die wacht hielden aan de hel van de IJzer en kwamen rusten in Alveringem en omgeving. Veel oorlogsrelicten zijn hier op een bepaalde manier met Fortem verbonden. Vaak vertelt enkel het landschap nog het verhaal van ruim negentig jaar geleden. Met behulp van foto's en documenten komen ook die vergeten passages eventjes terug. Kortom: we verwachten jullie allen op zondag 17 mei om 14.00 uur aan het Mout- & Brouwhuis de Snoek voor deze opening van ons museaal werkingsjaar rond de Grote Oorlog. Fiets niet vergeten!

Noteer alvast ook:

- Vrijdag 5 juni 2009 -

Op de bierbank met René Essel als moderator.
Een panelgesprek met voormalige brouwers.

- Zondag 16 augustus 2009 -

Feest van Sint-Arnold aan het Front met een gevarieerd programma,
gaande van flessen- en bierattributenmarkt,
voorstelling publicatie over (het laven van) de dorst in de Grote Oorlog (door Frank Becuwe),....
tot muzikaal soldatenamusement en fronttheater (regie: Claude De Beuckelaere).

- Zaterdag 12 september -

Open Monumentendag in de brouwerij Dehaene in Merkem,
met ondermeer voorstelling van een publicatie.

- Zondag 13 september -

Open Monumentendag in het Mout- & Brouwhuis de Snoek.
Museum-van-de-dorst-in de Grote Oorlog.

- Zaterdag 19 september 2009 -

jaarlijkse **cultuurhistorische daguitstap**
o.l.v. historisch geograaf Godfried Vandenberghe.

- Vrijdag 16 oktober 2009 -

Causerie '**Soldatenbier en -vertier tijdens de Eerste Wereldoorlog**'
door historicus Frank Becuwe.

- Juli & augustus 2009 -

Tijdelijke tentoonstelling
"Goed genoeg vò de soldoaten. Soldatenbier en -vertier in de Grote Oorlog".

....maar over al deze activiteiten meer uitgebreide informatie
in een volgende nummer van *Het Brouwbulletin v/h Mout- & Brouwhuis de Snoek*.

ME. Delanghe. Een baksteen vertelt.

In de brouwzaal van het Mout- & Brouwhuis de Snoek staat in één van de bakstenen van de schoorsteen 'ME. Delanghe' gekrast. Een andere baksteen vermeldt het jaartal '1871'. Wie was deze persoon die zo'n 138 jaar geleden in de belangrijkste ruimte van de brouwerij zijn handtekening heeft achtergelaten? Onze nieuwsgierigheid was alvast voldoende geprikkeld om even in het gemeentelijke archief van Alveringem te neuzen. 'ME. Delanghe' bleek Medard Franciscus Delanghe te zijn. Hij was op 3 juni 1847 in Alveringem geboren. Zijn vader was Petrus Franciscus Delanghe, die als werkman de kost verdiende. Van zijn moeder Barbara Francisca Houvenaegel is niet geweten of ze buitenshuis ging werken. Medard, die was gehuwd met de Veurnse 'werkster' Maria Ludovica Fynau, woonde op het gehucht Den Doornboom, gelegen tussen Fortem en

het dorp van Alveringem. Beroepshalve was Medard metselaar. In die hoedanigheid was hij naar alle waarschijnlijkheid bij de bouw van het huidige mouterij-brouwerijgebouw betrokken, of had hij er misschien zelfs de leiding van. Tijdens de Eerste Wereldoorlog, meer bepaald op 29 november 1916, stierf zijn echtgenote op 68-jarige leeftijd. Medard nam daarna zijn intrek in het Gasthuis (bij de oudere Alveringemnaren beter gekend als het Oude Mannenhuis) in de Hoogstraat, dat in de jaren 1970 werd gesloopt. Hij stierf er op 27 november 1929, 82 jaar oud. Fascinerend hoe een in een baksteen gekraste naam een eenvoudig, gedegen ambachtsman uit de vergetelheid haalt en bijgevolg ook de mens achter de brouwerij de Snoek naar boven haalt.

[F.B.]

Van 'Brouwerij De Regenboog - 't Smisje' in Assebroek naar 'Brouwerij Smisje' in Mater

Eindelijk is het een feit, de brouwerij de Regenboog verhuist van Assebroek naar Mater. Het nieuwe adres is nu brouwerij Smisje, Driesleutelstraat 1, 9700 Mater.

Bij mijn laatste jaarlijks bezoek, in verband met de tentoonstelling de West-Vlaamse Brouwers gebotteld in de Snoek, aan de brouwerij de Regenboog in Assebroek vertelde de brouwer, Johan Brandt, mij dat het zeer waarschijnlijk de laatste keer was. We gaan definitief naar Mater verhuizen.

In 2002 had hij zijn oog laten vallen op de oude limonadefabriek Amelberga in Mater, en het was de aanwezigheid van een vulmachine die hem uiteindelijk tot de koop van de totale fabriek overhaalde.

Jaarlijks vertelde hij mij over de problemen die hij ondervond bij het opstarten van de brouwerij in Mater. Maar eind 2008 werd de verhuis een feit.

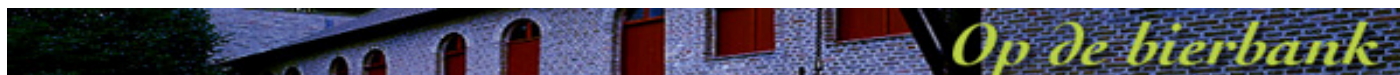
We kunnen alleen Johan en zijn familie het beste in Mater toewensen. West-Vlaanderen zal een brouwerij minder rijk zijn, maar Mater is ook het land niet uit.

Misschien dat onze huisgids, bestuurslid Godfried Vandenberghe in één van onze jaarlijkse cultuurhistorische daguitstappen wel eens een bezoekje voorziet aan de brouwerij Smisje in de oude limonaderij.

[B.D.& F.D.]

Een dokter zegt tegen zijn patiënt: "Man, ge moogt niet zoveel drinken, bier doodt langzaam!", waarop zijn patiënt antwoordt: "Dat is niet erg, dokter, ik ben niet gehaast".

... met Guido Debeerst van de brouwerij De Fabriek op de Voorstad van Veurne

Guido, brouwmeester van de Vlaamse Confrerie Gilde van Sint-Arnoldus, vertelt aan René Essel, bestuurder van het Mout- & Brouwhuis de Snoek, zijn verhaal:

Guido's vader kocht in 1925 de brouwerij van Lucien Zoete. Het kapelletje in de Voorstad van Veurne werd nog door de familie Zoete gebouwd, als dank voor een genezing van een familielid. De gronden van de brouwerij behoren tegenwoordig tot het Ziekenhuis van Veurne.

Guido's vader betaalde voor de brouwerij 200.000 frank. Die som moest hij evenwel afkorten in 5 jaar, anders was vader de brouwerij weer kwijt! 40 cafés waren officieel verplicht bierafnemer van de brouwerij, zelfs 20 jaar na 1925.

Guido's vader volgde 3 maanden opleiding in de brouwerij Lyon in Doornik, om zich te bekwamen in de brouwersstiel.

Ondertussen werd de mouterij afgebouwd, en de grond ervan werd gebruikt om er een woonhuis op te zetten. De 40 cafés verkochten echter steeds meer bier van de concurrentie. Zo werd onze jonge brouwer verplicht om ingrijpende initiatieven te nemen.

In het jaar 1935 werd de brouwerij volledig ontmanteld en volledig vernieuwd. Alle kuipen en ketels werden vervangen door splinternagelnieuwe exemplaren.

De hierop volgende periode was de echte glorie tijd van brouwerij Debeerst.

BALLON-bier werd de naam van het brouwsel. Vanwaar die naam? De schuttersgilde op de Voorstad vierde een feest met een luchtballon, zo kwam moeder op het idee om het bier zo te noemen.

De commerce draaide zo goed dat vader Debeerst van 1936 tot 1940 ieder jaar een café kon aankopen. Maar dan kwam helaas de ...

Oorlog

We moesten roeien met de riemen die we hadden.

Zoals voedsel, boter en melk, werd ook het mout gerantsoeneerd. De brouwers kregen slechts een beperkt contingent. Zo moest men mout aanvullen met gemalen suikerbieten. Als brandstof moest de steenkool aangevuld worden met daring, een soort turf. Takken en boomstronken werden tegen een groot net van 3m op 2m gegooid. Het zand viel erdoor, en de daring bleef over. Veel kolen waren in de woeker, in 't zwart' gekocht. Ook kwam er steenkool uit Amerika, gelijk lei, plat, goed genoeg om aanvankelijk het vuur te doven.

Bij de aanvang van de oorlog in 1940 vluchtten vele officieren naar Frankrijk, in gestolen mooie sjeke auto's, die ze dan hier langs de wegen achterlieten, om aan de kust in te schepen naar Engeland. Pas later kwam het voetvolk. De arme piotten gaven al hun geld om toch nog aan bier te geraken. Neem maar, zeiden ze tegen ons moeder, het zal ons toch afgenomen worden als we straks gevangen genomen worden als 'prisonniers'.

Soms was er ook geen elektriciteit. De vluchtelingen hebben nog geholpen om 1000 l bier met emmers naar boven te brengen om het in de koelbakken te brengen. Zo was het brouwen dan toch enigszins mogelijk. De Engelsen schoten vanaf de Ieperbrug op alles wat bewoog, want de Duitsers zaten achter de brouwerij. Dank zij een bocht in de Iepersessteenweg konden de Engelsen ons niet met hun geschut bereiken. We hadden ook conserve dozen met sardienen. Wanneer de Duitsers dit zagen, zeiden ze: "Dit is van den 'Tony', dus is het nu ook van ons!"

Wegens de bombardementen met de vliegtuigen sliepen de mensen in de kelders. Na een zware ontploffing dacht Guido's vader dat ze in de hel gearriveerd waren. Gelukkig was van de brouwerij toen enkel alle glas gebroken. De ketels en kuipen stonden er nog onaangeroerd.

Dan kwamen de eerste Duitsers af. Ondertussen hadden de Engelse officieren mooie 'geleende' voertuigen gewoon langs de weg laten staan, om te vluchten naar Engeland. Enkele dronken Duitsers wilden een jeep gebruiken die de vluchtende Engelsen, een ander nam een moto. Ze eisten willekeurig de hulp van de plaatselijke bewoners om de voertuigen rijklaar te krijgen. Maar dat waren de enige wanordelijkheden. Als dan het gros van het leger in Veurne arriveerde, was het alle hens aan dek om de Duitsers van bier te voorzien. Maar wie zal nu betalen? Ineens kwam een officier vragen: 'Hoeveel kost dit?' Dan gaf hij een bevel aan de soldaten, en iedereen legde geld op tafel. Zo correct waren de Duitsers, dat ze alles tot op de laatste frank betaalden. Hoewel ze zich boven in de slaapkamer kwamen verkleeden, lieten ze alles onaangeroerd. Geld en juwelen, niets werd gestolen. Ze deden zelfs hun laarzen (Stiebels) uit om met de trap naar boven te gaan. Zo gedisciplineerd waren ze!

Op zeker moment liet een Duitse officier uit Leipzig moeder de radio op Engeland af te stemmen. Moetje zei 'we hebben geen, want alle radio's moesten binnen gebracht worden in het Spaans kwartier op de Markt.' Toch verplichtte hij ons moeder na wat aandringen een clandestiene radio aan te zetten. De Duitse officier luisterde dan mee... Boem... -boem... - boem... - boem..., zo startte de Nederlandstalige uitzending vanuit Londen.

'Mojte,' zei hij, 'wat de Duitse radio zegt en de Engelse niet, en omgekeerd, welnu, dit is allemaal propaganda' 'Mojte' zei hij verder, 'als wij de oorlog winnen, zullen geen van je drie zonen naar het leger moeten. Als we verliezen, zullen ze allemaal naar het leger moeten!'

En zo is het inderdaad geschied, vertelt Guido. Ik en mijn broers hebben alle 3 minstens een jaar dienst moeten doen.

Gelukkig werd ons nooit opgelegd bier te leveren aan de Duitsers. Zo werden we later nooit van collaboratie beticht.

Bezetting van Duinkerke

Op 9 sept 1944 waren we door de Canadezen bevrijd, een hele periode voor het officieel einde van de Tweede Wereldoorlog op 8 mei 1945. In de tussenperiode werd Duinkerke bezet, door zowel de Fransen als de Tsjechen. De Tsjechen waren in feite gevlochte Joden. De Engelsen hebben er dan maar een Tsjechische brigade van gemaakt. Bij ons aangekomen bestelden ze wekelijks een levering 2000 liter bier. Alle handelingen in het brouwproces werden echter door de Joodse Tsjechen angstvallig gecontroleerd!

Het grootse probleem was het gebrek aan flessen. De Tsjechen hebben dan alle leegstaande cafés en brouwerijen rond Duinkerke afgeschuimd, om lege flessen te verzamelen. Nu is het wel zo, dat in Frankrijk enkel literflessen werden gebruikt, met beugels. Helaas waren er verschillende flessen vervuld met olie in. Uiteraard vervuilden die onze wastanks. Om dit probleem op te lossen goten we benzine in de tanks, en verbrandden op die manier de bovendrijvende olie praktisch helemaal. Zo konden we verder flessen wassen. Maar ook deze ingrijpende behandeling mocht enkel gebeuren in aanwezigheid van een officier van de Tsjechen. Zelfs de kwaliteit van het water werd gecontroleerd. Ze hadden daarvoor pillen. Als die pil het water wit maakte, dan was het goed drinkbaar.

Ze waren, zoals echte joden, verschrikkelijk achterdochtig. Zowel bij het wassen als bij het vullen van de flessen wilden ze aanwezig zijn.

Als de oorlog voorbij was, konden we weer mout en kolen kopen zoveel als we wilden. Gedaan met de beperkte rantsoenen. De hemel klaarde weer open, er kwam ook weer wit brood op de tafel...

Ondertussen is er veel concurrentie van de grote brouwerijen gekomen. Zeker in de jaren 60 waren de artisanale bieren niet meer commercieel leefbaar.

Zo is de brouwerij dan overgegaan naar een bierhandel, maar dit is dan een ander verhaal, misschien voor later...

[R.E.]

Eventjes inhoudelijk discussiëren kan de geesten alleen maar doen rijpen. Wakkere geesten kunnen nog veel bijdragen in de zorg voor het erfgoed in Vlaanderen. Veel is er de laatste decennia reeds gebeurd, maar dit neemt niet weg dat er nog een lange weg te gaan is om van erfgoedzorg een attitude te maken. Hoe bescheiden het Mout- & Brouwhuis de Snoek ook mag zijn, toch neemt het zich voor om in iedere nieuwsbrief als een kleine David naast grote Goliaths in erfgoedland rond één of andere erfgoedaspect een stelling te poneren. Wenst u deze verder te onderschrijven of in vraag te stellen, dan kan u dit door te mailen naar frank.becuwe@mino.be. Wij nemen graag uw reactie op in onze volgende nieuwsbrief. Dat het niet bedoeling van dit medium is om echte polemieken te voeren, zal u wel begrijpen. Onze ultieme betrachting is om op een constructieve wijze met betrekking tot de actuele erfgoedzorg sommige zaken en ontwikkelingen onder de aandacht te brengen.

Zo vragen wij ons af of u weet dat monumenten in het Brusselse Gewest vermindering tot vrijstelling van onroerende voorheffing genieten. In Vlaanderen – monumentenzorg is immers een gewestmaterie - is dit (nog altijd) niet het geval. Initiatieven om monumenten die opengesteld worden voor het publiek, zogenaamde open-monumenten, ook vrij te stellen van onroerende voorheffing, bleven in Vlaanderen voorlopig in een embryonair stadium steken. Nochtans wees een studie die enkele jaren geleden door de Vlaamse Contactcommissie Monumentenzorg in opdracht van toenmalig minister Paul Van Grembergen werd gemaakt, duidelijk op de fiscale last die hiermee op open-monumenten(verenigingen) wordt gelegd. Het Mout- & Brouwhuis de Snoek is één van de vele open-monumenten die het slachtoffer zijn van een Vlaams fiscaal onvriendelijk erfgoedbeleid. Jaarlijks betaalt deze unieke erfgoedsite meer dan 1.950 Euro. Vindt u ook niet dat er zich voor onze monumenten in het algemeen en voor open-monumenten in het bijzonder een fiscaal stimuleringsbeleid opdringt?

[F.B.]

In de tussenoorlogse periode kregen brouwerinnen net als alle andere huisvrouwen in dag-, week- of vakbladen nu en dan welgemeende raadgeving mee. Omdat dit als tijdsdocument op zich wel geestig en *mutatis mutandis* ook vandaag nog bruikbaar is voor alle ouders met kinderen, willen we u even laten meegenieten van de leefwereld van de brouwerin omstreeks 1936:

De tien geboden van elke huismoeder

*Laat in uw woning, groot of klein,
Uw kindren spelend nooit alleen.*

*Pas op dat lucifertjes nooit
Voor 't grijpen liggen rondgestrooid.*

*Zet om uw kachel, vuur of haard
Een hek dat 't kind voor brand bewaart.*

*Laat kokend water nergens staan,
Waar bijgeval het kind moet gaan.*

*Voor gij ze vult, blaas uit uw lamp,
Aldus voorkomt ge groote ramp.*

*Hits met petrool het vuur nooit aan,
De vlam mocht in 't gezicht u slaan.*

*Sluit heengaand steeds uw put met zorg,
Dit blijft u voor gerustheid borg.*

*In 't koper worde uw spijs nooit koud,
Wee, die dit niet voor oogen houdt!*

*Is in uw spijs azijn vervat,
Bewaar ze nooit in zinken vat.*

*Tot mijding van een treurig lot,
Houd moordend gif steeds achter slot.*

(Bron: DBM, 31, 1936, 5)

[F.B.]